

Tematy na maturę ustną z języka polskiego na rok 2010/2011

LITERATURA

1. Zwierzęta jako bohaterowie utworów literackich. Analizując celowo dobrane utwory z różnych epok, omów sposób przedstawienia i cel przywoływania zwierząt w wybranych dziełach.
2. Ideały rycerskie w literaturze. Omów zagadnienie, analizując celowo dobrane utwory literackie.
3. Motyw śmierci heroicznej w literaturze. Omów zagadnienie, analizując celowo dobrane utwory.
4. Topos władcy idealnego w literaturze. Omów zagadnienie, analizując celowo dobrany materiał.
5. Święty i świętość w literaturze polskiej i powszechnej. Omów zagadnienie na przykładach literackich z wybranych epok.
6. Problem sensu cierpienia w literaturze XX wieku. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych tekstów z literatury obcej i polskiej.
7. Wygnanie i wykorzenienie jako źródło cierpienia w literaturze polskiej XX wieku. Omów problem, analizując celowo dobrane utwory.
8. Moralność obozowa wobec moralności ludzi na wolności. Omów zagadnienie, analizując wybrane utwory literackie.
9. Scharakteryzuj postawy bohaterów literatury obozowej, analizując wybrane utwory.
10. Heroizacja jako sposób prezentacji bohatera literackiego. Analizując celowo zgromadzone teksty literackie z XIX i XX wieku, określ istotę, sposoby realizacji i celowość tego zabiegu.
11. Poeci o mieście. Omów zagadnienie, analizując celowo dobrane utwory z różnych epok.
12. Symbolika tańca w literaturze polskiej. Omów zagadnienie, odwołując się do literatury różnych epok.
13. Grzech i pokuta jako dwa czynniki kształtujące życie bohaterów literackich. Omów zagadnienie, analizując wybrane dzieła literackie.
14. Topos nieśmiertelności poezji i poety. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych przykładów z literatury różnych epok.
15. Motyw żołnierza-tułacza i żołnierza-powstańca w literaturze polskiej. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych utworów różnych epok.
16. Literackie wizerunki przyjaźni i przyjaciół. Omów zagadnienie, odwołując się do różnych przykładów z literatury.
17. Pan i sługa w literaturze. Odwołując się do wybranych tekstów, przedstaw różne sposoby ujęcia tematu.
18. Funkcja maski historycznej w literaturze. Omów zagadnienie, odwołując się do utworów literackich dwóch epok.
19. Topos życia jako teatru. Przedstaw zagadnienie, odwołując się do wybranych utworów z literatury różnych epok.
20. Recepta na szczęście i pogodę życia w utworach epoki renesansu. Omów zagadnienie, analizując wybrane utwory literatury renesansu.
21. Portret mieszczanina – sposoby jego kreacji i funkcje w literaturze polskiej. Zanalizuj celowo wybrane dzieła.
22. Legendy literackie ostatniego półwiecza (np. Baczyński, Bursa, Hłasko, Stachura, Wojacek). Analizując celowo dobrane utwory, przedstaw mechanizm powstawania legendy ich autorów.
23. Powinności rządzących w ujęciu J. Kochanowskiego, I. Krasickiego, J. U. Niemcewicza i Cz. Miłosza. Omów zagadnienie, analizując celowo dobrane utwory.
24. Ideał mężczyzny w literaturze. Analizując celowo wybrane utwory, przedstaw sposoby

- jego kreowania. W swojej prezentacji uwzględnij konteksty historyczny i kulturowy.
25. Przedstaw różne funkcje motywu powrotu do domu rodzinnego. Omów zagadnienie, analizując celowo wybrane utwory literackie z różnych epok.
 26. Obsesja wojny w twórczości pisarzy pokolenia Kolumbów. Analizując celowo wybrane teksty, przedstaw poetykę przekazu.
 27. Sarmata o sobie i inni o Sarmacie. Omów zagadnienie, analizując celowo dobrane utwory literackie.
 28. Obraz zakochanego mężczyzny w literaturze. Analizując celowo wybrane teksty literackie różnych epok, omów sposoby kreowania postaci. W swojej prezentacji uwzględnij kontekst epoki.
 29. Bohaterowie literaccy przed trudnym wyborem. Omów zagadnienie, analizując celowo wybrane utwory literackie.
 30. Bohater negatywny w literaturze. Przedstaw sposoby kreowania postaci, analizując celowo dobrane utwory literackie z różnych epok.
 31. Kondycja współczesnego człowieka. Przeprowadź analizę porównawczą, celowo dobranych utworów literackich dwóch poetów (np. W. Szyborska, E. Lipska, Z. Herbert, Cz. Miłosz, S. Barańczak).
 32. Życie jako próba człowieczeństwa. Omów zagadnienie, analizując celowo dobrane utwory literackie Z. Herberta, S. Barańczaka i E. Lipskiej.
 33. Groteska jako środek wyrazu artystycznego w dramacie XX wieku. Omów zagadnienie, analizując celowo wybrane utwory literackie.
 34. Podania i legendy ludowe jako inspiracje dla twórców. Analizując celowo wybrane utwory literackie, przedstaw funkcje ludowości jako kategorii estetycznej.
 35. Poezja religijna wczoraj i dziś. Analizując celowo zgromadzone teksty literackie z różnych epok, porównaj wzorce pisania o religii dawniej i dziś. W swojej prezentacji uwzględnij światopogląd epoki.
 36. Symbol ptaka. Uwzględnij wielość ujęć, analizując celowo wybrane utwory literackie. Uwzględnij różnorodność funkcjonowania motywu w literaturze różnych epok.
 37. Ballada romantyczna jako źródło inspiracji dla poetów polskich XX wieku. Omów zagadnienie, analizując celowo wybrane utwory literackie.
 38. Rola autorytetu w życiu wybranych bohaterów literackich. Omów zagadnienie, analizując celowo wybrane utwory literackie.
 39. Stary człowiek – źródło mądrości czy uciążliwy obowiązek ? Omów zagadnienie, analizując celowo wybrane dzieła literatury polskiej i obcej.
 40. Romantyczna „choroba wieku” i jej późniejsze wcielenia literackie. Omów zagadnienie, analizując celowo wybrane utwory literackie.
 41. Orient jako inspiracja twórców. Zanalizuj różne sposoby funkcjonowania tego motywu w wybranych utworach.
 42. Odwaga i tchórzostwo. Analizując utwory literackie różnych epok, scharakteryzuj skrajne postawy bohaterów. Przedstaw konsekwencje przyjęcia prezentowanych postaw.
 43. Duchowni jako bohaterowie literaccy. Omów zagadnienie, analizując celowo wybrane utwory literackie.
 44. „Apokalipsa spełniona” w poezji i prozie pokolenia Kolumbów. Omów zagadnienie, analizując celowo wybrane utwory literackie.
 45. Bohater z książką w ręku, czyli o znaczeniu lektur w świecie postaci literackich. Omów zagadnienie, analizując wybrane przykłady z literatury polskiej i obcej.
 46. Baśniowość w dziełach polskich romantyków. Analizując celowo dobrane teksty, wykaż, że poeci inspirowali się baśniami i legendami.
 47. Kobieta modna. Przedstaw sposób ubierania się bohaterek wybranych utworów literackich, zwróć uwagę na charakter prezentowanych postaci oraz na związek mody z filozofią epoki.
 48. Narodowe mity i ich rewizja w wybranych utworach literackich. Omów zagadnienie, analizując celowo wybrane utwory literackie z XIX i XX wieku.

49. Średniowieczna tradycja rycerska jako element świata przedstawionego we współczesnej literaturze fantasy. Omów zagadnienie, analizując celowo wybrane utwory literackie.
50. Przedstaw sposoby kreowania Rosjan, analizując wybrane utwory literackie różnych epok.
51. Analizując celowo wybrane utwory literackie, przedstaw moralne, psychologiczne, społeczne aspekty odpowiedzialności Polaków za los Żydów w czasie II wojny światowej.
52. Dzieciństwo i młodość w literaturze różnych epok. Omów zagadnienie, analizując celowo wybrane utwory literackie.
53. W jaki sposób romantycy pojmowali jedność literatury i życia, słowa i czynu? Omów zagadnienie, analizując celowo wybrane utwory literackie.
54. Jak romantycy rozumieli miłość? Analizując celowo wybrane utwory literackie, przedstaw romantyczne postrzeganie miłości i porównaj je ze wzorcami uczuć z innych epok.
55. Ludzie godni i nikczemni w literaturze. Przedstaw sposoby kreowania bohaterów, analizując celowo wybrane utwory literackie.
56. Profetyzm w literaturze. Omów rolę proroctwa i wizji, analizując teksty z różnych epok.
57. Różne spojrzenia na obyczaje szlacheckie w twórczości wybranych autorów. Omów zagadnienie, analizując celowo wybrane utwory literackie.
58. Od afirmacji życia do katastrofizmu. Scharakteryzuj różne postawy wobec życia i świata, analizując wybrane dzieła literatury polskiej i obcej.
59. Emigrant jako bohater literacki. Przedstaw sposoby kreowania bohaterów, analizując utwory z różnych epok.
60. Literackie ślady podróży poetów i pisarzy. Przeprowadź analizę porównawczą wybranych dzieł.
61. Ślady wątków autobiograficznych w twórczości pisarza (poety). Omów zagadnienie, analizując utwory wybranego twórcy.
62. Tytuł, motto, ostatnia scena jako klucze do interpretacji dzieła literackiego. Omów zagadnienie, analizując celowo wybrane utwory literackie.
63. Żołnierska postawa, losy, powinności. Omów zagadnienie, analizując wybrane utwory literackie.
64. Sposób kreowania świata przedstawionego w twórczości przedstawicieli nurtu fantasy. Omów zagadnienie, analizując wybrane przykłady (np. Tolkien, Sapkowski).
65. Skandaliści swoich epok, czyli twórcy i ich kontrowersyjne dzieła. Omów zagadnienie, analizując celowo wybrane utwory literackie.
66. Żądza władzy i jej wpływ na postawę wybranych bohaterów literackich. Przedstaw zagadnienie, analizując celowo wybrany materiał.
67. Arystokracja pod prężaniem. Analizując wybrane przykłady literackie z różnych epok, przedstaw krytykę elit. W swojej prezentacji uwzględnij kontekst historyczny.
68. Obyczajowość społeczności wiejskiej w literaturze polskiej. Omów zagadnienie, analizując przykłady z literatury różnych epok.
69. Różnorodne ujęcia motywu śmierci w literaturze wybranych epok. Omów zagadnienie, analizując celowo wybrane utwory literackie.
70. Motyw elfa w literaturze fantasy. Omów sposób konstruowania bohatera, jego miejsce i funkcje, analizując celowo wybrane teksty.
71. Krajobraz jako motyw literacki. Omów zagadnienie, analizując celowo wybrane utwory literackie.
72. Literatura dokumentem swoich czasów. W jakim celu artyści wprowadzali autentyczne wydarzenia do literatury? Omów zagadnienie, analizując celowo wybrane utwory literackie.
73. Radość życia – źródło i temat twórczości artystycznej. Przedstaw zagadnienie, analizując celowo wybrane teksty z literatury renesansowej i współczesnej.
74. Kariery i awanse społeczne. Omów zagadnienie, analizując celowo wybrane utwory

literackie.

75. „Szczęśliwy naród, który ma poetę” (Czesław Miłosz). Omów rolę poezji i poety, analizując wybrane teksty z różnych epok.
76. Parabola jako sposób mówienia o problemach współczesnego świata. Omów zagadnienie, analizując celowo wybrane utwory literackie.
77. Jednostka w zderzeniu z historią. Analizując wybrane przykłady literackie XX-lecia międzywojennego i literatury wojennej, przedstaw wpływ dziejów na indywidualny los ludzki. W prezentacji uwzględnij kontekst historycznoliteracki.
78. „Celem życia ludzkiego jest szczęście, któż z nas jednak wie jak je osiągnąć?” (J. J. Rousseau) – bohaterowie literaccy w poszukiwaniu szczęścia. Omów zagadnienie, analizując celowo wybrane utwory literackie.
79. Człowiek w konfrontacji z losem jako główny problem literatury XX wieku. Omów zagadnienie, analizując odpowiednie utwory literackie.
80. Przedstaw swoje refleksje o istocie wolności człowieka na podstawie wybranych utworów literackich różnych epok.
81. Analizując celowo wybrane utwory, omów postawy wybranych bohaterów literackich idących własną drogą.
82. Analizując celowo dobrane utwory, zaprezentuj bohaterów literackich, dokonujących trudnego wyboru postawy życiowej.
83. Idealiści i ich związek z epoką, w której żyli. Porównaj kreacje, analizując wybrane utwory literackie.
84. Człowiek wobec losu. Analizując dzieje bohaterów literackich różnych epok, uwzględnij różnorodność kreacji bohaterów literackich. Ukaż ich związek z duchem epoki, w której żyli.
85. Pejzaż górski w literaturze romantyzmu i Młodej Polski. Analizując celowo wybrane utwory literackie, przedstaw, jakie znaczenie nadali twórcy wymienionych epok krajobrazowi górskiemu. Uwzględnij środki artystyczne, którymi się posługiwali.
86. Literackie portrety żon. Analizując celowo wybrane utwory literackie z różnych epok, przedstaw zmieniające się na przestrzeni epok role żon. Zwróć uwagę na sposób portretowania kobiet. W swojej prezentacji uwzględnij konteksty historyczny i kulturowy.
87. Analizując celowo wybrane utwory z pozytywizmu i Młodej Polski, przedstaw stosunek wybranych bohaterów literackich do powstań narodowych. W prezentacji bohaterów uwzględnij motywację psychologiczno-społeczną i kontekst historyczno-kulturowy.
88. „Ezopowe mówienie” o walce narodowyzwoleńczej. Analizując celowo wybrane utwory z pozytywizmu, zwróć uwagę na sposób mówienia o powstaniu i kreowaniu wizerunku powstańców. Uwzględnij kontekst historycznoliteracki.

ZWIĄZKI LITERATURY Z INNYMI DZIEDZINAMI SZTUKI

1. Historie mityczne inspiracją dla literatury i sztuki nowożytnej. Omów zagadnienie, analizując celowo wybrane teksty kultury.
2. Motyw vanitas w Biblii i sztuce późniejszych epok. Omów zagadnienie, analizując celowo wybrane teksty kultury.
3. Analizując wybrane dzieła literackie i malarskie, przedstaw jak literatura i sztuka ukazują małżeństwo.
4. Moje miasto lub okolica jako źródło inspiracji artystów i temat ich dzieł. Omów zagadnienie, analizując celowo wybrane teksty kultury.
5. Filmowe adaptacje dzieł romantycznych. Przeprowadź analizę porównawczą pierwowzoru literackiego z jego filmową realizacją.
6. Teatralne adaptacje dzieł romantycznych. Przeprowadź analizę porównawczą pierwowzoru literackiego z jego teatralną realizacją.
7. Filmowe adaptacje dzieł awangardowych. Przeprowadź analizę porównawczą

- pierwowzoru literackiego z jego filmową realizacją.
8. Teatralne adaptacje dzieł antycznych. Przeprowadź analizę porównawczą pierwowzoru literackiego z jego teatralną realizacją.
 9. Powstanie warszawskie widziane oczyma historyka i artysty. Omów zagadnienie, analizując publikacje naukowe, teksty literackie i filmy.
 10. Obraz PRL-u w wybranych dziełach literackich i filmowych. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych przykładów.
 11. Różne oblicza rewolucji w literaturze i innych sztukach (malarstwo, film). Omów zagadnienie, porównując wybrane dzieła.
 12. Motyw wody w literaturze i sztuce. Wyjaśnij jego symbolikę, odwołując się do wybranych tekstów kultury.
 13. Mogiły, ruiny, opustoszałe zamki... . Znaki przemijania w literaturze i malarstwie XVIII i XIX wieku. Omów funkcjonowanie motywu, analizując celowo wybrane przykłady.
 14. Śmierć w kulturze europejskiej. Omów zagadnienie, analizując celowo wybrane teksty kultury. Uwzględnij różne sposoby przedstawiania motywu.
 15. Motyw śmierci Chrystusa w literaturze i tekstach kultury. Omów zagadnienie, analizując celowo wybrane dzieła.
 16. Kraków epoki Młodej Polski w literaturze i sztukach plastycznych. Przedstaw różne oblicza miasta – od fascynacji do przerażenia w celowo dobranych dziełach.
 17. Motyw pojedynku. Przedstaw różne jego ujęcia, analizując najciekawsze, Twoim zdaniem, realizacje literackie i filmowe.
 18. Adaptacje klasyki polskiej. Analizując celowo wybrane utwory oraz ich filmowe lub teatralne odpowiedniki, zwróć uwagę na wierność wobec literackiego pierwowzoru. Uwzględnij kontekst historyczny lub kulturowy.
 19. Literackie i malarskie wizje ogrodu. Omów zagadnienie, analizując celowo wybrane teksty kultury.
 20. Orient jako inspiracja pisarzy i malarzy różnych epok. Analizując celowo wybrane dzieła, przedstaw różne sposoby funkcjonowania tego motywu.
 21. Obraz Syberii w literaturze i malarstwie wybranych epok. Omów zagadnienie, analizując celowo wybrane teksty kultury.
 22. Odcięci od świata. Analizując wybrane teksty kultury, przedstaw wizerunek szaleńca, więźnia i outsidera.
 23. Symbol jako środek wyrazu w literaturze i malarstwie. Omów zagadnienie, analizując celowo wybrane teksty kultury.
 24. Idealizacja i deheroizacja w literaturze i filmie poświęconym czasom Apokalipsy spełnionej. Analizując celowo wybrane utwory literackie i filmy, określ środki, którymi posługują się twórcy z obu dziedzin kultury. Uwzględnij kontekst historyczny.
 25. Bitwa jako temat literacki, malarski, filmowy. Analizując celowo wybrane dzieła, przedstaw funkcje scen batalistycznych. Zwróć uwagę na środki artystyczne, którymi posługiwali się twórcy i ich rolę w ukazywaniu przez nich walki.
 26. Wizerunki błazna w literaturze i sztukach plastycznych. Porównaj sposoby ich kreowania w tekstach kultury różnych epok.
 27. Obraz getta warszawskiego w literaturze i filmie. Odwołując się do wybranych przykładów, porównaj sposoby ukazywania zagłady oraz moralną i poznawczą wartość utworu.
 28. Związek człowieka z ziemią jako temat w polskiej literaturze i malarstwie. Omów zagadnienie, analizując celowo wybrane teksty kultury.
 29. Hagiografia piórem i pędzlem malowana. Przeprowadź analizę porównawczą wybranych tekstów kultury i tekstów literackich.
 30. Polski dwór w literaturze i innych dziedzinach sztuki. Analizując celowo wybrane teksty kultury z różnych epok, omów różne ujęcia motywu. Zwróć uwagę na zastosowane środki wyrazu, uwzględnij kontekst historyczny.
 31. Wpływ cudzoziemszczyzny na codzienną kulturę naszego kraju w różnych wiekach.

- Przedstaw temat, analizując wybrane teksty kultury.
32. Motyw upadku i nawrócenia. Omów zagadnienie, analizując celowo wybrane teksty kultury.
 33. „Porzućcie wszelką nadzieję...”. Porównaj średniowieczną i współczesną wizję piekła w literaturze i malarstwie.
 34. Przyroda jako inspiracja literacka i malarska. Omów zagadnienie, analizując celowo wybrane teksty kultury.
 35. Warszawa oraz jej mieszkańcy w twórczości B. Prusa i na obrazach A. Gierymskiego. Porównaj literackie i malarskie widzenia świata.
 36. Zbigniew Herbert i Krzysztof Kieślowski jako twórcy dekalogu człowieka czasów zagrożenia. Analizując celowo wybrane utwory, wskaż podobieństwa i różnice w sposobie ujęcia tematu. Uwzględnij kontekst historyczny.
 37. Portrety chłopów w malarstwie i literaturze. Przedstaw wybrane ujęcia artystyczne, analizując przykłady z wybranych epok.
 38. Literacka i filmowa wizja PRL-u. Przedstaw różne sposoby jej ukazywania w wybranych dziełach.

JĘZYK

1. Fantazja językowa Twoich rówieśników. Jakie neologizmy i zabiegi gramatyczne odnajdujesz w języku młodzieżowym? Analizując celowo zgromadzony materiał, przedstaw zagadnienie.
2. Nowomowa – zaprezentuj pochodzenie i funkcje zjawiska językowego i socjologicznego na podstawie wybranych tekstów prasowych i literackich.
3. Omów funkcję stylizacji środowiskowej, analizując wybrane dzieła literackie.
4. Archaizacja i jej funkcje w dziełach literackich. Omów zagadnienie, analizując celowo zgromadzony materiał językowy.
5. Przedstaw mechanizmy powstawania błędów językowych, analizując przykłady z języka prasy, radia, telewizji.
6. Analizując wybrane przykłady literackie, omów zjawisko stylizacji gwarowej i jej funkcje w literaturze.
7. Tak mówią bohaterowie literaccy. Omów język trzech wybranych postaci ze szczególnym uwzględnieniem cech ujawniających ich przynależność środowiskową i charakter.
8. Leksyka internautów. Zbadaj wpływ tego słownictwa na współczesną polszczyznę.
9. Wizja świata zawarta w żargonie młodzieżowym. Omów zagadnienie, analizując zgromadzony materiał językowy.
10. „Dobry zwyczaj nie pożyczaj” – analizując rodzaj i ilość zapożyczeń z języków obcych w dawnych stuleciach i obecnie, oceń zasadność powyższego przysłowia.
11. Styl potoczny – jego cechy i funkcje w literaturze dawnej i współczesnej. Omów to zagadnienie na wybranych przykładach.
12. Zanalizuj język wybranych piosenek młodzieżowych. Wyjaśnij zasadność doboru środków wyrazu.
13. Dialekt wielkopolski, przedstaw jego cechy, analizując zgromadzony materiał językowy.
14. Język jako nośnik tradycji i duchowego dziedzictwa narodu. Omów zagadnienie, analizując celowo zgromadzony materiał językowy.
15. Błąd językowy jako źródło komizmu. Omów zagadnienie, analizując celowo dobrane polskie teksty kabaretowe.
16. Językowy zapis historii i kultury polskiej w piosenkach Jacka Kaczmarskiego. Dokonaj analizy wybranych tekstów tego artysty.
17. Polska muzyka rozrywkowa. Analizując celowo wybrane teksty, zwróć uwagę na poprawność językową i zastosowane środki ekspresji językowej. Uwzględnij kontekst kulturowy.

18. Wulgaryzmy we współczesnej polszczyźnie potocznej i literackiej. Analizując celowo wybrane teksty, przedstaw funkcje wyrazów obscenicznych oraz zasadność zastosowania.
19. Portret młodych Polaków wyłaniający się z tekstów piosenek hip-hopowych. Analizując celowo zgromadzony materiał, scharakteryzuj pokolenie i porównaj je z młodymi innej, wybranej epoki.

Opracował zespół nauczycieli polonistów

mgr Elżbieta Wyzujak

mgr Wanda Grzelczyk

mgr Krzysztof Michalak